

Література

1. Бородін Н.П. Синонімія у термінології / Н.П. Бородін // Мовознавство. – 1992. – № 3. – С. 32-34.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.
3. Вербенец М. Принципи творення сучасного двомовного словника юридичної термінології / М. Вербенец // Вісник Міжнародного слов'янського університету: Серія Філологічні науки. – Харків, 2003. – Т. 6. – № 3. – С. 5-7.
4. Горський В.С. Історія української філософії: курс лекцій / В.С. Горський. – К.: Наукова думка, 1996. – 288 с.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України [від 13 квіт. 2012 р.] / [О.А. Банчук та ін.]; за ред. О.А. Банчука, Р.О. Куйбіди, М.І. Хавронюка; Центр політ.-прав. реформ. – Х.: Фактор, 2013. – 1058 с.
6. Философский энциклопедический словарь / редкол.: С.С. Аверинцев, Э.А. Араб-Оглы, Л.Ф. Ильичев. – М.: Сов. Энциклопедия, 1989. – 815 с.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОВНОЇ ГРАМОТНОСТІ КУРСАНТІВ І СТУДЕНТІВ У НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

А. З. Подворчан

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Основними положеннями Концепції державної мовної політики є визначення стратегічних пріоритетів і орієнтирів у подоланні деформацій національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору, забезпеченні мовних прав громадян та єдності України [2, с. 1-2].

Актуальність теми визначається необхідністю формування у здобувачів вищої освіти високої мовної культури.

Сучасна вища освіта спрямована на виховання особистості, для якої властивий високий інтелектуальний потенціал та здатність навчатися і працювати в умовах постійного збільшення інформаційного простору, що переважно залежить від того, чи вміють студенти самостійно відшукувати, переосмислювати, об'єктивно оцінювати інформацію із застосуванням її у подальшій професійній діяльності. У сучасних умовах розвитку української мови особливо важливим є максимальне впровадження і реалізація методів, прийомів, засобів для підвищення мовної грамотності студентів.

Вітчизняні лінгводидакти приділяють велику увагу теоретичним і практичним пошукам, пов'язаним із підготовкою комунікативно-компетентного студента (О. Біляєв, С. Караман, Л. Мацько, Л. Паламар, М. Пентилюк, М. Плющ, О. Семенов, В. Тихоша, В. Цимбалюк); упровадженню комунікативно-діяльнісного підходу до навчання української мови (А. Богуш, Т. Донченко, Г. Онкович, Г. Шелехова); удосконаленню риторичної підготовки (Н. Голуб, Т. Ладиженська, Л. Скуратівський та ін.).

Грамотність – це критерій освіченості людини. Вона передбачає урахування вимог до усного і писемного мовлення, а саме: послідовність, багатство, точність, виразність, правильність, доцільність, образність, змістовність.

Завданнями вивчення української мови у вищих навчальних закладах є підвищення загальнолінгвістичного рівня студентів, розширення диференційованого навчання відповідно до здібностей, формування умінь самостійно здобувати лінгвістичні знання, працювати з науковою й довідковою мовознавчою літературою, підвищення інтересу до слова, розвиток гуманістичного мислення й мовного чуття, що спирається на мовно-комунікативну компетентність.

Найбільш поширеними в писемній мові студентів помилками є такі: *граматичні помилки* (помилковий словотвір, помилка у творенні самостійних форм частин мови, порушення узгодження, керування; порушення зв'язку між підметом і присудком, помилки в побудові речення з однорідними членами, у побудові речення з дієприслівниковими зворотом; помилки в побудові складного речення; змішання прямої і непрямої мови) та *мовні помилки* (необґрунтоване змішання слів різного стилістичного забарвлення, невдале вживання експресивних, емоційно забарвлених слів і виразів, невмотивоване використання діалектних і просторічних слів і виразів, застарілої лексики, фразеологічних русизмів; помилки, викликані порушенням порядку слів; необґрунтовані повтори слів, словосполучень і речень; помилки в побудові тексту; нерозрізнення синонімічних слів; уживання зайвих слів, у тому числі плеоназм; уживання поряд або близько однокореневих слів; невиправдане повторення слова; одноманітність синтаксичних конструкцій тощо).

Для формування грамотності лише знання правил недостатньо, потрібна також різноманітна й систематична практика письма, виконання навчально-тренувальних вправ, які мають виробити навички безпомилково і швидко застосовувати вивчені правила, працювати усвідомлено, адже правописна практика взаємопов'язана з постійним мисленням.

У боротьбі за високу грамотність важливо, щоб усі викладачі-предметники виробляли в студентів навички логічно, послідовно, чітко й грамотно висловлювати свої думки усно й на письмі, збагачувати мову студентів науковими термінами зі свого фаху. Для досягнення цієї мети викладач повинен передовсім стежити за власною як усною, так і писемною мовою, багато читати, частіше звертатися до словника.

Грамотність студентів відчутно зростає, якщо проводитимуться декади української мови у вищих навчальних закладах, виставки кращих творчих

робіт студентів, активно працюватиме студентська преса, здобувачі вищої освіти відвідуватимуть театри, музеї з наступним їх обговоренням. Усі ці заходи разом збагатять лексичний запас студентів, зроблять їхню мову багатшою і яскравішою.

Засобами формування мовної грамотності студентів є упровадження акмеологічних педагогічних технологій; оновлення змісту освіти; нові підходи до методики викладання; години для консультацій оновлений часовий режим; організація самоосвітньої роботи в МАН; презентація продуктів творчої самоосвітньої діяльності; проектна методика в навчально-виховному процесі; індивідуальні години для творчого розвитку та корекції.

Прийомами підвищення мовної грамотності студентів є підвищення інтересу до читання; робота студентів зі словниками; створення власних усних і письмових висловлювань студентів; вправа «Редагування»; вправа «Підбери якнайбільше синонімів / антонімів до слова»; вправа «Самоперевірка»; вправа «Переклади українською»; робота в парах «Взаємоперевірка»; прослуховування аудіозаписів професійних читців; грамотне мовлення педагогів.

Важливими умовами формування мовно-літературної грамотності є опора на інтелектуальний потенціал студентів, урахування мотиваційних настанов вивчення української мови; розробка навчальних комплектів, диференційованих відповідно до профілю навчання, зокрема програм, підручників, посібників, електронних засобів навчання; упровадження комп'ютерних технологій (дистанційних курсів, електронних посібників); підвищення кваліфікації викладачів.

Підвищення рівня грамотності залежить від послідовних, продуманих дій викладача, який організовує пізнавальну і практичну діяльність студентів. Взаємодія цих двох суб'єктів навчального процесу сприятиме успішному розв'язанню поставленої мети – вироблення навичок грамотного письма.

Грамотність студентів – це, насамперед, високий рівень розвитку усної та письмової мови, вміння логічно обґрунтувати думку.

В. Радчук зазначав: «Слово – візитна картка віку, професії, соціального стану». Формування освіченої, творчої, моральної та фізично розвиненої особистості залежить від того, наскільки ця особистість володіє навичками грамотного мовлення.

Література

1. Радчук В. Мова в Україні: стан, функції, перспективи // Мовознавство. – 2002. – № 2-3. – С. 39-45.
2. Указ Президента України «Про Концепцію державної мовної політики» // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 36. – С.1.